

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки, підприємництва та туризму

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

АЛЯБ'ЄВА ВІКТОРІЯ МАКСИМІВНА

УДК: 330.341.1:658.11

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТОВ «ВТФ «МАР'ЯН» М. ЖИТОМИР»

Подається на здобуття наукового ступеня магістр
Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело.

_____ Вікторія АЛЯБ'ЄВА

Керівник роботи
Грабчук Інна Францівна
к.е.н., доцент кафедри економіка,
підприємництва та туризму

Житомир – 2022

Висновок кафедри Економіки, підприємництва та туризму

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри _____

№ __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри Економіки, підприємництва та туризму

_____ д.е.н., професор _____ Валінкевич Н.В.

(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище ,ім'я, по батькові)

«__» _____ 20__ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботиЗдобувач вищої освіти Алябєва Вікторія Максимівна захистив (ла)

(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Аляб'єва В. М. «Інноваційний розвиток ТОВ «ВТФ «МАР'ЯН» м. Житомир» – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка». – Поліський національний університет, Житомир, 2022.

У кваліфікаційній роботі розроблено і обґрунтовано рекомендації щодо удосконалення стратегії інноваційного розвитку досліджуваного підприємства, визначено чинники підвищення ефективності стратегії інноваційного розвитку підприємства, виявлено резерви удосконалення стратегії інноваційного розвитку підприємства та здійснено прогноз ефективності інноваційної стратегії у підприємстві на перспективу.

Ключові слова: стратегія, інновації, конкурентне середовище, ефективність, інноваційна діяльність.

SUMMARY

Victoria Alyabeva «Innovative development of VTF MARYAN LLC, Zhytomyr» – Qualifying work manuscript.

Qualification work for the master's degree in specialty 051 – Economics. – Polissia National University, Zhytomyr, 2022.

In the qualification work, recommendations for improving the innovative development strategy of the enterprise under study were developed and substantiated, factors for increasing the efficiency of the innovative development strategy of the enterprise were determined, reserves for improving the innovative development strategy of the enterprise were identified, and a forecast of the effectiveness of the innovative strategy in the enterprise was made for the future.

Key words: strategy, innovation, competitive environment, efficiency, innovative activity.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	7
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ВТФ «МАР'ЯН»	12
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ВТФ «МАР'ЯН»	20
ВИСНОКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	29
ДОДАТКИ	31

ВСТУП

Сучасні явища глобалізації та інформаційний струс російської політики у суспільстві призвели до глибоких змін у соціально-економічному ладі і сприяло широкому розповсюдженні принципів побудови нової економіки, яка включатиме найсучасніші інноваційні тренди розвитку суб'єктів господарської діяльності. Інформація та інновації постають як важливий економічний фактор. Нова модель економічного розвитку характеризується комплексним використанням передові технології та перехід до виробництва високотехнологічної продукції, інтелектуалізації господарської діяльності, застосування інновації у сфері управлінських рішень і прогресивних методів ведення бізнесу.

Найбільш відомими вченими, що досліджували питання інноваційної діяльності є вітчизняні вчені: І.В. Власенко, Л.В. Губерський, А.В. Колодійчук, І.В. Назаров, В.Л. Осецький, В.О. Сизоненко, Д.М. Стеченко, І.В. Федулова, О.І. Фурдичко та інші. В.О. та зарубіжні: Д. Белл, Дж. Гелбрейт, П. Друкер, Е. Тоффлер, Р. Хайлбронер та інші. У своїх дослідженнях вони акцентували увагу на основних напрямках активізації інноваційної діяльності підприємств в сучасних умовах, вплив інновацій на рівень конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Проте, удосконалення стратегії інноваційного розвитку підприємства потребують глибшого обґрунтування.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних напрямів інноваційного розвитку та розробка практичних рекомендацій щодо його удосконалення у ТОВ «ВТФ «Мар'ян».

Досягнення зазначеної мети обумовило необхідність вирішення наступних завдань:

- підсумувати теоретичні підходи сутності інноваційного розвитку підприємства;
- обґрунтувати та розробити методичні підходи до оцінки ефективності інноваційного розвитку підприємства;

- визначити чинники підвищення ефективності інноваційного розвитку підприємства;
- здійснити оцінку сучасного стану інноваційного розвитку ТОВ «ВТФ «Мар'ян»;
- виявити резерви удосконалення стратегії інноваційного розвитку підприємства;
- розробити прогноз ефективності інноваційної стратегії у ТОВ «ВТФ «Мар'ян» на перспективу.

Об'єктом дослідження є процес удосконалення напряму інноваційного розвитку ТОВ «ВТФ «Мар'ян». Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних і прикладних аспектів удосконалення стратегії інноваційного розвитку ТОВ «ВТФ «Мар'ян».

Кваліфікаційна робота виконана на основі показників звітності ТОВ «ВТФ «Мар'ян» за 2019-2021 рр. Має прикладний характер, рекомендації щодо напрямів зростання ефективності функціонування суб'єкта господарювання можуть бути використані при реалізації запропонованих напрямів інноваційного розвитку у конкретних умовах ТОВ «ВТФ «Мар'ян».

Основні положення опубліковані у науковому журналі Економіка та суспільство. Інформаційними джерелами дослідження були законодавчі та нормативні акти України з питань конкуренції, довідково-нормативні матеріали і наукові публікації за темою дослідження, річна фінансова звітність підприємства, результати власних додаткових досліджень, а також інформаційні ресурси глобальної інформаційної мережі Internet.

Кваліфікаційна робота виконана відповідно методичних рекомендацій і містить вступу, три розділи дослідження, висновки, список використаних джерел і додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток інновацій та інноваційна діяльність у XXI ст. є провідним, пріоритетним напрямом економічної політики всіх країн світу, поряд з такими фундаментальними питаннями, як якість освіти, розвиток різноманітних як традиційних, так і нетрадиційних видів енергії. Очевидно, що підйом економіки, перехід на якісно нові виробничі основи неможливі без інноваційного розвитку, освоєння нових технологій, впровадження їх у реальне виробництво. У цьому процесі інноваційна діяльність виступає посередником між науково-дослідними організаціями, підприємствами та кінцевими споживачами. Водночас процеси, що тривали з кінця XX ст. у більшості країн світу і набув найяскравішого прояву в країнах Північної Америки та Європи, визначив основні напрями розвитку світової економіки. Світова наукова спільнота, оглядачі, аналітики назвали цю тенденцію глобалізацією, яка є центральною тенденцією розвитку світової економіки та світової спільноти.

В сучасних умовах розвитку економіки України, пріоритетними мають стати інновації та переорієнтація усіх суб'єктів господарської діяльності відповідно до елементів прискореної євроінтеграції, шлях який є загальнонаціональним. Зі слів, В.Г. Андрійчук, життєвий цикл інновації триває доти, доки суб'єкти набувають конкурентних переваг [2, с. 593]. Інноваційний розвиток забезпечується за рахунок впровадження виключно нових науково-технічних розробок, які забезпечують лідерство у виробництві нових продуктів, організації бізнес-процесів [3, 5, 16,].

Нова економічна парадигма, перехід до якої зараз здійснюється, основними, загальними чинниками бачить зростання нематеріальних ресурсів, як це було в попередні періоди розвитку, а науково-технічний прогрес – у широкому трактуванні цього. концепції, бачить знання як головний фактор економічного

зростання. Відмінною рисою інноваційної економіки є стрімкість розвитку сфер нематеріальних активів (ресурсів) та нематеріальної сфери економічної діяльності. Знання та інші нематеріальні ресурси стають основними пріоритетами ділової практики. Саме в переважанні нематеріальних ресурсів ми вбачаємо суть економічного інноваційного розвитку. Проте, світова економічна література ще не узагальнила визначення поняття «інновації» [76, с. 10]. Трактуювання даного терміну зумовлює побудову стратегічного бачення конкретних цілей у дослідженні чи аналізі відповідної проблеми.

У додатку 1. представлено виокремлені класифікаційні ознаки інновацій за різними напрямками. Для аналізу інноваційної діяльності, інноваційного процесу та інноваційного розвитку підприємств вважаємо таке виділення новацій та інновацій є важливим, та новації (або наукові інновації як нові продукти наукової діяльності) ми уточнюємо як готову до впровадження в суспільно-економічну діяльність інформацію щодо опису та методів створення продукту, послуги, технології або форм організації, які мають ознаки новизни. Результатами впровадження новацій у господарську діяльність підприємств стає інноваційна продукція, тобто інноваційні готові продукти, впроваджені технології, інноваційні елементи предметів та засобів праці, інноваційна форма організації господарської діяльності. Фактично при такому розгляді новації та інновації виступають як інформаційна та матеріалізована форми нових продуктів або способів діяльності.

Узагальнюючи концепції організації інноваційних процесів, можна визначити основні етап (рис.1.1).

Враховуючи етапи інноваційного процесу та особливості діяльності виробничих підприємств, інноваційна діяльність останніх представляється як діяльність, яка спрямована на одержання доступу до науково-технічних досягнень, їх втілення у нові продукти, технології, форми організації або їх удосконалення та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок

шляхом реалізації інноваційної продукції. Таким чином, інноваційна діяльність виробничих підприємств здійснюється в межах інноваційного процесу переважно в межах етапів від придбання новацій до реалізації інноваційної продукції включно.

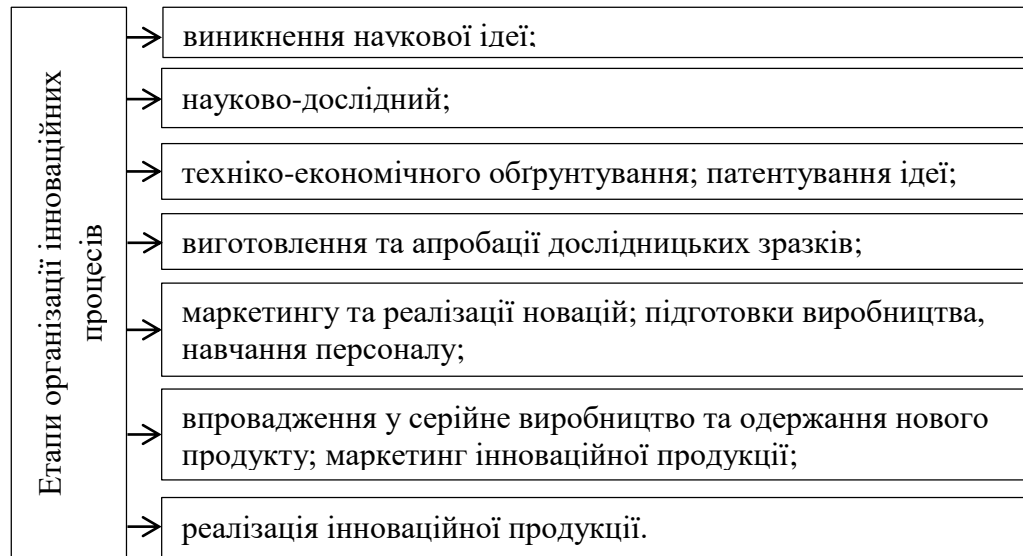

Рис. 1.1. Основні етапи організації інноваційних процесів

Джерело: узагальнено автором.

Узагальнюючи ознаки інноваційної діяльності, можна навести її таке визначення: інноваційна діяльність – це діяльність з генерації ідей, проведення наукових досліджень і наукових розробок, оформлення та представлення на ринок їх результатів, пошуку, залучення (придбання) та впровадження новацій, створення та реалізація інновацій.

Сучасна економічна література розглядає два підходи розуміння терміну «інноваційний розвиток»:

- 1) орієнтація на предметно – технологічний результат, в якому інноваційний розвиток є кінцевим результатом науково-технічної діяльності;
- 2) функціональний, в основі якого інноваційний розвиток має тісний зв'язок з функціями виготовлення, реалізації, впровадження та поширення нововведень, розробки нових інноваційних проектів.

«Інноваційний розвиток», як економічна категорія досить тривалий час використовується на мікрорівні тобто на рівні суб'єктів господарської діяльності. Сформовані твердження поняття «інноваційний розвиток підприємства» представлені відомими науковцями не мають єдиного твердження і є елементом дискусії (Дод. 2).

Відтак інноваційний розвиток підприємства є процесом закономірної зміни стану підприємства і його господарської діяльності під впливом впроваджених інновацій та інноваційних технологій. Такі зміни утворюють потенційно нові можливості для забезпечення стійкої конкурентної позиції на ринку, своєчасно реагувати на зовнішні зміни з урахуванням нових рішень, інноваційних ідей та результатів винаходів. Стратегічні напрями інноваційного розвитку підприємства в сучасних умовах розвитку економіки наведено на рис. 1.2.

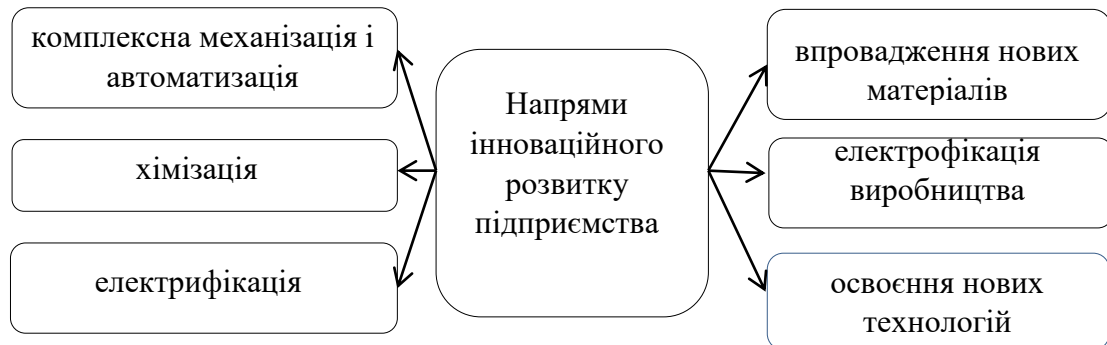

Рис. 1.2. Основні напрями інноваційного розвитку підприємства

Джерело: узагальнено автором.

Всі наведені напрями інноваційного розвитку підприємства сприяють покращенню усіх процесів виробництва, стрімкому підвищенню продуктивності праці, зменшенню кількості ручної праці, покращенню умов праці, зниженню трудомісткості та підвищенню показників кінцевих результатів діяльності (Дод. 3).

Впровадження інновацій у виробничому підприємстві є безумовним чинником його розвитку, формування конкурентних переваг, постійного

вдосконалення виробничих процесів діяльності та створює передумови вибору стратегії інноваційного розвитку підприємства.

Для того, щоб обрати певний напрямок інноваційного розвитку, економістам доцільно визначати вагомість впливу факторів успіху на інноваційний розвиток підприємства (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Основні фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства

№ п/п	Характеристика факторів успіху інноваційного розвитку підприємства, полягає у узгодженні:
1	дій інноваційного розвитку підприємства і напрямів розвитку зовнішнього середовища;
2	ресурсних потреб та інноваційних можливостей підприємства;
3	Тактичних і стратегічних дій щодо розподілу ресурсів у продовж усього життєвого циклу підприємства і в період кожної його фази;
4	алгоритму послідовних дій господарсько-технологічних процесів підприємства;
5	функціональної діяльності усіх підрозділів підприємства;
6	всіх комунікацій між підрозділами підприємства;
7	дій оперативного регулювання і координації діяльності підрозділів.
8	кадрової політики підрозділів, системи навчання та перепідготовки персоналу.
9	мотиваційних дій щодо встановлення цілей і завдань підприємства та інтересів персоналу.
10	Елементів системи якості за умови забезпечення задоволення потреб споживачів.
11	політики та стратегії маркетингу та аналітико-дослідницький потенціалу підприємства.
12	фінансових перспектив та ресурсних можливостей підприємства.

Джерело: узагальнено автором на основі [6, 32, 70]

Вибір напрямів інноваційного розвитку підприємством залежить від спонукальних мотивів, порівняння запланованих після впровадження інноваційної продукції, зміни її ціни, ефекту до і після впровадження інновацій і покращення інноваційного капіталу. В умовах перевищення інтегральної оцінки отриманих позитивних результатів при використанні інноваційної продукції над ціновою політикою, і перевершення очікуваного ефекту від реалізації нововведень над оновленим інноваційним капіталом, підприємство отримує всебічні переваги. Оцінка яких має ґрунтуватися на означеній методиці.

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ВТФ «МАР'ЯН»

Компанія ТОВ «ВТФ «Мар'ян» створено та зареєстровано 27.04.2004 року з метою виробництва м'ясних продуктів. Юридична розміщене підприємство в Україні регіонально – Житомирська обл., м. Житомир. Керівником товариства є Шимко Ігор Володимирович. Засновниками та бенефіціарами товариства є Богачук Вадим Васильович та Богачук Оксана Антонівна. Розмір статутного капіталу підприємства на 01.01.2022р. складає 2 383 732,00 грн. Відповідно даних податкової служби, основні видами діяльності підприємства є: виробництво м'ясних продуктів, виробництво м'яса, оптова торгівля м'ясом та м'ясними продуктами, оптова торгівля продуктами харчування, рибою, ракоподібними і молюсками, надання в оренду інших машин, устаткування і товарів.

Джерелами формування майна ТОВ «ВТФ «Мар'ян» є: грошові та матеріальні внески учасників до статутного капіталу, доходи від реалізації готової продукції, іншої операційної діяльності, кредитні кошти банків та інвестицій, доходи від цінних паперів, дотацій, допомог та грантових бюджетних коштів і інших джерел, не заборонених законодавством України.

За незначний історичний період ТОВ «ВТФ «Мар'ян» досягло значних результатів і завоювало потужний конкурентний статус виробничого підприємства, зі спеціалізацією виробництва ковбасної та м'ясної продукції, під торгівельною маркою «Мар'ян». Всього за кілька років існування виробництва, продукція комбінату була відзначена багатьма знаками якості та сертифікатами відповідності.

ТОВ «ВТФ «Мар'ян» створило в регіоні власну торговельну мережу з п'яти магазинів через які реалізує оптом: м'ясо яловичини українське; ковбасні вироби в широкому асортименті (Дод. 4-9). У виробничому процесі створення ковбасних виробів займає значно більшу частку в загальному обсязі, ніж

делікатесів. Зокрема, виробництво ковбаси «Баликової» у 2021 р. у порівнянні з 2019 р. збільшилось на 2,1%, а інших видів продукції залишились майже незмінними, а саме: паштет «Печінковий» (зменшилось на 0,5% порівняно з 2019 роком, а якщо порівнювати 2019 і 2020, то не змінилось (у відсотковому співвідношенні), відповідно, в 2021 збільшилось виробництво порівняно з 2020 роком на 0,5%). Реалізація продукції проводиться, як на території Житомира, Житомирської області так і по інших містах України.

Процес виробництва готової продукції у товаристві з обмеженою відповідальністю «ВТФ «Мар'ян» забезпечується основними і оборотними засобами виробництва та квалікованим персоналом. Аналіз ресурсного забезпечення підприємства наведено в Додатку 5

Згідно даних проведеного дослідження рівень забезпеченості суб'єкта господарювання виробничими ресурсами у 2021 році порівняно з 2019 роком зріс на 4,3%. Така ситуація обумовлена зростанням вартості оборотних засобів на – 44,4 %. Зменшення середньооблікової чисельності працівників на – 89 осіб, призвело до зростання фондоозброєності на – 6,1 %, і становить 69,7 тис. грн. В цілому можна зробити висновок про те, що ТОВ «ВТФ «Мар'ян» приділяє увагу придбанню засобів виробництва та їх ремонту, з метою збільшення обсягів виробництва продукції та підвищення продуктивності праці.

Фінансовим результатом підприємницької діяльності ТОВ «ВТФ «Мар'ян», за 2021 р. у порівнянні з 2019 р., прослідковується ріст доходів від реалізації продукції на 4636 тис. грн. та собівартості реалізованої продукції на 302 тис. грн. (табл. 2.1). Як наслідок валовий прибуток збільшився на 4334 тис. грн та чистий прибуток за мінусом усіх податків, у 2021 р. становив 447 тис. грн., що майже у 12,8 рази більше, за 2019 р.

ТОВ «ВТФ «Мар'ян» є конкурентоспроможним підприємством з виробництва якісної продукції: ковбасної та м'ясної продукції, під торгівельною

маркою «Мар'ян». Підприємство створило в регіоні власну торговельну мережу з п'яти магазинів через які реалізує оптом: м'ясо яловичини українське; ковбасні вироби в широкому асортименті.

Таблиця 2.1

Фінансові результати діяльності ТОВ «ВТФ «Мар'ян»

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. у % до 2019 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	15528	15887	20214	129,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	9012	8072	9314	103,3
Валовий прибуток (збиток) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	6516	7815	10850	166,5
Прибуток від операційної діяльності), тис. грн.	2023	2249	3140	155,2
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	35	224	447	у 12,8 рази
Норма прибутку, %	11,88	10,21	17,93	-
Рівень рентабельності, %	32,3	46,8	59,4	-

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності підприємства .

За 2019-2021 рр. у ТОВ «ВТФ «Мар'ян» спостерігається зростання обсягів виробництва продукції та зростання чистого доходу від реалізації продукції на 4636 тис. грн. та чистого прибутку у 12,78 рази.

В сучасних умовах ведення бізнесу успішними та конкурентоспроможними можуть бути підприємства, які вчасно реагують на фактори зовнішнього середовища, аналізують діяльність конкурентів, стабільно нарощують власний інноваційний потенціал, здатні створювати, втілювати у практичну діяльність інноваційні ідеї та приймати нові рішення. Стратегія інноваційного розвитку ТОВ «ВТФ «Мар'ян» орієнтується на довгострокову перспективу, завдяки постійному моніторингу найбільш чутливих факторів впливу відповідає реаліям «нової економіки». Для забезпечення стійких конкурентних переваг підприємство має орієнтуватися на інноваційний вектор розвитку та розробки науково-технічного прогресу. Саме за допомогою використання інновацій підприємство матиме можливість стати лідером серед конкурентів. Досягнення

зазначеної стратегічної мети можливе за умов розробки чіткого плану дій який включатиме систему адаптації підприємства за рахунок постійного впровадження інновацій в усі господарські процеси. Розробка такого алгоритму вимагає глибоких економічних знань, стратегічного бачення на перспективу і ефективної організації інноваційної діяльності підприємства.

У ТОВ «ВТФ «Мар'ян» із року в рік спостерігається активізація впровадження інновацій у технологічних процесах та виготовлення нової продукції (рис. 2.1).

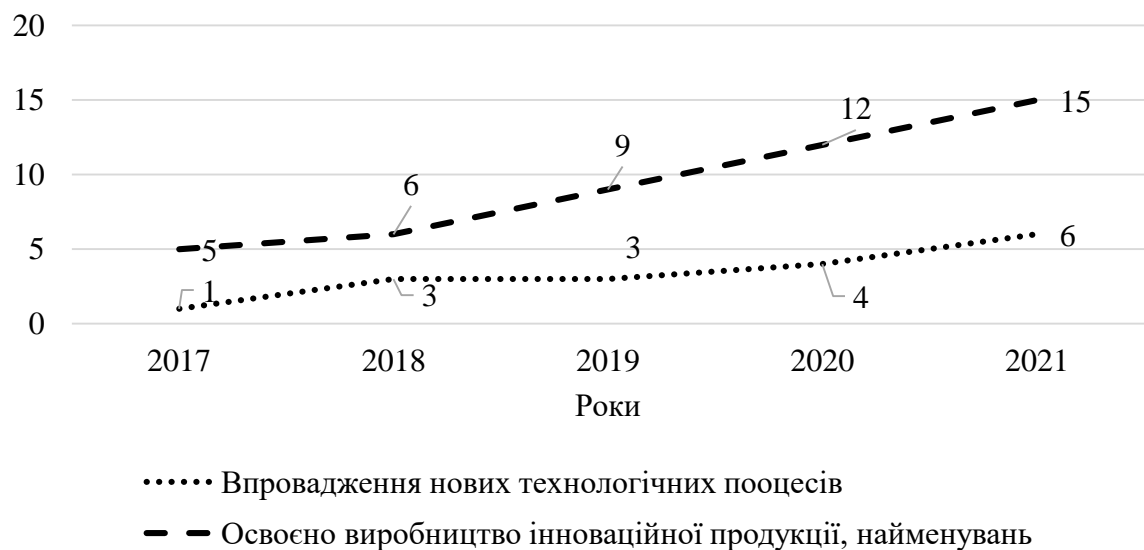

Рис. 2.1. Запровадження нових технологічних процесів та освоєння виробництва інноваційної продукції у ТОВ «ВТФ «Мар'ян»

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності ТОВ «ВТФ «Мар'ян» .

Збільшення обсягів виробництва інноваційної продукції зумовлює зростанням обсягів її реалізації (табл. 2.2). Збільшення реалізації харчової продукції з якісно новими параметрами спрямоване на задоволення потреб споживачів.

За 2016-2021 рр. частка інноваційної продукції ТОВ «ВТФ «Мар'ян» у загальній кількості продукції п підприємства у середньому за 2016-2021 рр. складада близько 46% (рис. 2.2).

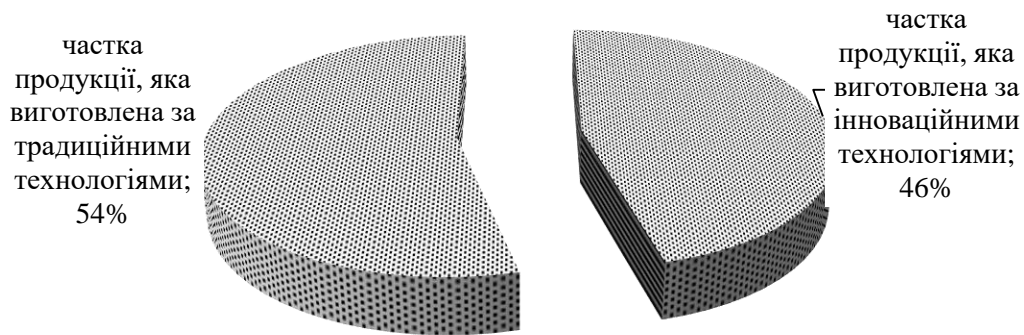

Рис. 2.2. Частка інноваційної продукції ТОВ «ВТФ «Мар'ян» у загальній кількості продукції підприємства у середньому за 2016-2021 рр., %

Джерело: побудовано за даними фінансової звітності ТОВ «ВТФ «Мар'ян» .

Капітальні інвестиції є основним орієнтиром в інвестиційній політиці, яка сприяє забезпеченню розширеного відтворення економічного потенціалу галузі.

Обсяг капітальних інвестицій на одиницю доданої вартості має позитивну динаміку і підтверджує, що введення в дію нових виробничих потужностей дозволяє нарощувати обсяги виробництва необхідних продовольчих товарів та продуктів харчування з метою забезпечення продовольчої безпеки країни.

Формування власних джерел фінансування інноваційної діяльності у харчовій промисловості відбувається за рахунок чистих прибутків від операційної та фінансової діяльності (табл. 2.4).

Для оцінки ефективності напряму інноваційного розвитку у ТОВ «ВТФ «Мар'ян» застосовуємо показник, що визначається співвідношенням дисконтованого очікуваного ефекту від впровадження до суми реалізації інновації з дисконтованою очікуваною величиною реалізованого інноваційного капіталу.

$$K_{\text{нiр}} = \frac{\sum_{t=1}^T E \times (1+r)^{-t}}{\sum_{t=1}^T IK \times (1+r)^{-t}} \quad .1)$$

Таблиця 2.4

Обсяги інвестицій у харчовій промисловості

Показники	Переробна промисловість			в т. ч. харчова промисловість			У харчовій промисловості 2021р. до 2019 р. +, -.
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	
<i>Україна</i>							
Обсяг капітальних інвестицій, млн. грн	58558	53869	61712	12469	13560	15840	3371,0
Інвестиції в основний капітал, млн. грн	34234	36260	39110	8297	10540	11984	3687,0
Обсяг капітальних інвестицій на одиницю доданої вартості галузі	0,42	0,39	0,43	0,34	0,28	0,35	0,1
<i>Житомирська область</i>							
Обсяг капітальних інвестицій, млн. грн	6,12	5,52	6,36	2,23	1,89	2,91	0,68
Інвестиції в основний капітал, млн. грн	2,13	1,93	3,10	1,6	1,8	1,8	0,2
Обсяг капітальних інвестицій на одиницю доданої вартості галузі	0,36	0,32	0,34	0,30	0,26	0,31	0,01
<i>ТОВ «ВТФ «Мар'ян» .</i>							
Обсяг капітальних інвестицій, млн. грн	0,7	0,9	1,1	1,4	0,8	1,2	0,5
Інвестиції в основний капітал, млн. грн	0,5	0,8	0,9	0,9	0,6	0,9	0,4
Обсяг капітальних інвестицій на одиницю доданої вартості галузі	0,35	0,32	0,34	0,38	0,33	0,36	0,01

Джерело: розраховано за даними головного управління статистики у Житомирській області.

В умовах, коли $K_{\text{нiр}} > 1$, можна зазначити, що напрямок інноваційного розвитку є економічно доцільним. Відповідно якщо $K_{\text{нiр}} < 1$ – економічно не вигідний. $K_{\text{нiр}} = 1$, – умова беззбитковості вкладення коштів, проте і відсутність інноваційного ефекту для підприємства-інноватора.

де, $K_{\text{нir}}$ – ефективність напрямку інноваційного розвитку; E – очікуваний ефект від впровадження і реалізації напрямку в t -му періоді, грн. IK – очікуваний інноваційний капітал для впровадження і реалізації напрямку в t -му періоді, грн; r – ставка дисконтування, %; T – період часу від початку інноваційного циклу до кінця життєвого циклу інноваційної продукції, років.

$$K_{\text{нir}} \rightarrow \max$$

Таблиця 2.5

Прибутковість інноваційної діяльності ТОВ «ВТФ «Мар'ян»

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. +. - до	
						2017 р.	2020 р.
Прибуток, млн. грн	9,8	10,2	6,5	7,8	10,5	0,7	2,7
Рівень рентабельності, %	14,8	15,6	17,1	17,0	16,9	2,1	-0,1
Індекс рентабельності	0,12	0,14	0,16	0,15	0,15	0,03	-
Норма рентабельності, %	1,6	1,8	2,0	2,2	2,8	1,2	0,6
Період окупності, років	6,0	6,3	5,9	6,1	5,3	-0,7	-0,8
Дисконтований дохід, млн. грн	38,4	41,2	43,0	44,4	46,2	7,8	1,8
Індекс доходності	2,8	3,1	3,0	3,2	3,4	0,6	0,2
Внутрішня ставка дисконту	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	-

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «ВТФ «Мар'ян».

Так, у ТОВ «ВТФ «Мар'ян» коефіцієнт ефективності напрямку інноваційного розвитку у ТОВ «ВТФ «Мар'ян» становить 1,43.

$$K_{\text{нir}} = \frac{\sum_{t=1}^3 600 \times (1 + 0,24)^{-t}}{\sum_{t=1}^3 420 \times (1 + 0,24)^{-t}} = 1,43$$

Динаміка коефіцієнта ефективності напрямку інноваційного розвитку підприємства наведено на рис. 2.7.

Відтак, вибраний напрям інновацій щодо виробництва м'ясної продукції у ТОВ «ВТФ «Мар'ян» є економічно доцільним. Підприємство здійснюючи інноваційну діяльність у перспективі збільшуватиме прибутки рівень рентабельності господарської діяльності.

Отже, підвищення ефективності функціонування підприємства досягається за рахунок розвитку інноваційних процесів, кінцевий прояв яких відображається

у інноваційних технологіях та видах продукції. Розвиток нових технологічних, технічних та управлінських рішень надає додаткового імпульсу для економічного зростання ТОВ «ВТФ «Мар'ян», виробництва конкурентоспроможної продукції, завоювання і збереження позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках.

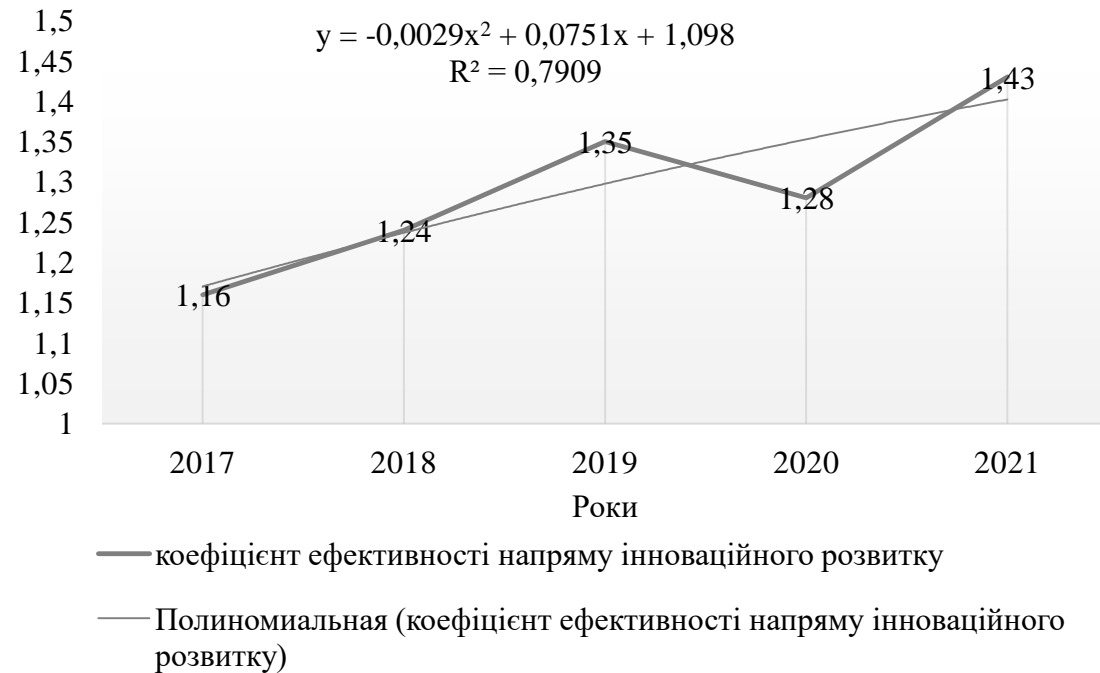

Рис. 2.7. Динаміка коефіцієнта ефективності напряму інноваційного розвитку ТОВ «ВТФ «Мар'ян»

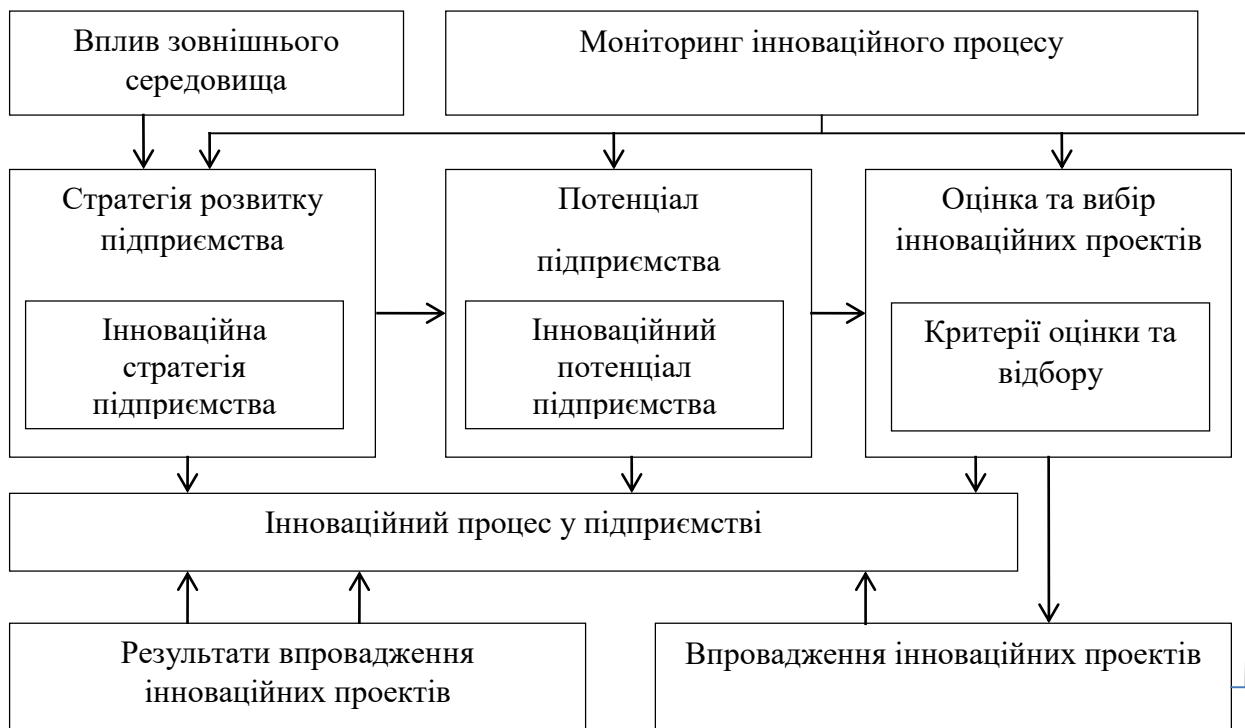
Джерело: побудовано за даними фінансової звітності ТОВ «ВТФ «Мар'ян».

ТОВ «ВТФ «Мар'ян» має можливості щодо виходу на нові ринки зі своєю продукцією і за рахунок розширення сегменту споживачів наростити обсяги реалізації та збільшити валовий прибуток підприємства. Втім, існують ризики щодо появи нових конкурентів.

Таким чином, в результаті впровадження ефективної інноваційної стратегії підприємство отримає додаткові конкурентні переваги, які дозволять зберегти і збільшити існуючу частку ринку, підвищити ефективність фінансово-господарської діяльності і створять умови для подальшого інтенсивного зростання підприємства.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ВТФ «МАР'ЯН»

Реалізація інноваційних напрямів розвитку є одним з основних чинників конкурентоспроможності продукції ТОВ «ВТФ «Мар'ян», які прямопропорційно впливають на рівень ефективності використання виробничих ресурсів, підвищують рівень адаптації підприємства до зовнішнього середовища, розширюють потенційні можливості виходу продукції на нові ринки, створюють умови для стійкого конкурентного статусу. Механізм вибору та успішної реалізації інноваційного проекту з виробництва продукції у ТОВ «ВТФ «Мар'ян» наведено на рис. 3.1.

**Рис. 3.2. Механізм вибору та реалізації інноваційних процесів
у ТОВ «ВТФ «Мар'ян»**

Джерело: власні дослідження.

Вирішення зазначених завдань у контексті впровадження в практику підприємства, проекту щодо виробництва високоякісної харчової продукції дасть

можливість підвищити не тільки ефективність його діяльності, а й розвиток харчової промисловості.

Розглядаючи вплив змін цін на енергоносії на ефективність впровадження енергозберігаючої технології слід відзначити, що збільшення рівня цих цін за інших незмінних умов призведе до збільшення питомих приведених витрат і, отже, кінцевого розміру цін на продукцію підприємств. За таких умов поступове впровадження енергозберігаючих технологій буде доцільним для підприємства – виробника продукції, однак з точки зору її споживачів це не буде мати у кінцевому рахунку позитивного наслідку, так як вони за будь-яких умов будуть вимушені купувати продукцію за більшою ціною.

Термокамери для варки та копчення ковбас є головним обладнанням кожного комбінату, власне робота термокамер відповідає не лише за асортимент та якість продукції, але й впливає на якісну господарську діяльність та економічні показники підприємства.

Проведемо порівняльну характеристику теплокамер, існуючої на підприємстві та інноваційної енергоощадної теплокамери. Характеристику тепло камери, яку використовує ТОВ «М'ясо Полісся» наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

**Технічна характеристика традиційної теплокамери, яку використовує
ТОВ «ВТФ «Мар'ян»**

Основні параметри	Значення параметрів
Размір (мм)	1400×1000×2250
Продуктивність (кг)	390
Потужність (кВт)	15
Тиск пари високого тиску	0.3-0.8
Тиск пари низького тиску	0.05-0.1
Максимальна температура камери високого тиску	90
Максимальна температура камери низького тиску	98
Размір візка (мм)	700× 700 × 1400
Вага(кг)	4200
Витрата повітря (кг/ч)	280
Підведення свіжого повітря (МПа)	0,4-0,6
Підведення свіжого повітря (МПа)	0,4

Джерело: власні дослідження.

Камера є компактним автоматичним обладнанням, призначена для термічної обробки м'яса, м'ясних продуктів, птиці, риби і молочних продуктів. Система управління забезпечує автоматичну роботу камери. Програмне забезпечення дозволяє складати індивідуальні програми з різними параметрами. Рівномірний розподіл температури в будь-якому місці камери забезпечується за рахунок циркуляційних вентиляторів.

Всі технологічні процеси управляються мікропроцесором, за допомогою якого можна запрограмувати 100 різних способів технологічної обробки (100 програм, 100 кроків). Біля камери розташований димогенератор, що виробляє дим. Дим з димогенератора витягується за допомогою тяги, утвореною вентилятором. Для правильної роботи необхідним є наявність обвуглених дерев'яних шматків (щипати) на колоснику топки. Сама тепло камера вироблена у Німеччині. Використовується вона після капітального ремонту, так як теплокамера вже була в ужитку.

Технічна характеристика енергоощадної камери наведена у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Технічна характеристика інноваційної теплокамери VXZ2/4

Основні параметри	Значення параметрів
Размір (мм)	4600 × 1510 × 3000
Продуктивність (кг)	1000
Потужність (кВт)	28.77
Тиск пари високого тиску	0.3-0.8
Тиск пари низького тиску	0.05-0.1
Максимальна температура камери високого тиску	120
Максимальна температура камери низького тиску	100
Розмір візка (мм)	1000 × 1010 × 1860
Вага(кг)	4200
Витрата повітря (кг/ч)	280
Підведення свіжого повітря (МПа)	0,4-0,6
Підведення свіжого повітря (МПа)	0,4

Джерело: власні дослідження.

Конструкція системи термокамери складається з самої копильної камери, системи підігріву (на вибір електричної або паровий), системи циркуляції

повітряних потоків, димогенератора, системи мийки та системи управління (передбачений напіваавтоматичний і повністю автоматичний режими). Термокамера може застосовуватися для сушіння, в'ялення, варіння на пару, термічної обробки або копчення різного роду продукції.

Велика кількість теплової енергії на ТОВ «М'ясо Полісся» використовується у процесі виробництва пари, яка необхідна для забезпечення безперебійних технологічних процесів в термокамері при варці більшості ковбасних виробів. Ця пара виробляється переважно в камерах застарілих будов з малим значенням корисної дії.

Заміна старих конструкцій на нові енергоощадні – нагальне завдання виробників ковбасних виробів, розробників та виробників нового обладнання.

При застосуванні термокамери у ТОВ «М'ясо Полісся» розв'язувалася одна із основних проблем від якої залежала економічність її роботи та раціональність використання наявних ресурсів. Відтак, застосування термокамери дає можливість зменшити втрати теплової енергії за рахунок якісного спалювання палива, зменшити викиди в атмосферу з вихідними газами, скоротити тепловиділення зовнішніми поверхнями камери, зменшення нераціональних витрат теплоти, раціоналізації автоматизованої системи управління.

Впровадження енергозберігаючих технології у ТОВ «М'ясо Полісся» забезпечить позитивний економічний ефект. Відтак, на кожному теплокамеру цеху доцільно доукомплектувати парогенераторами, що є споживачами тепла від пічного пальника. Окрім того, що виробленої у такий спосіб пари достатньо для зволоження продукції на всіх технологічних лініях, вона ще й потрібних параметрів. А це означає, що в технологічному процесі не буває збоїв та аварійних зупинок, а отже, нема і браку. Одна гікалорія зі свого пароутворювача коштує 32 гривні, тоді як куплена у 2,6 раза дорожча. Це 385 тисяч гривень економії за рік. Десять за стільки ж часу окупилися й витрати на це нововведення.

Спрогнозуємо витрати на придбання інноваційної термокамери в ТОВ «М'ясо Полісся». Проведемо вирівнювання динамічного ряду витрат на інновації (вкладення в сучасні основні засоби) ТОВ «М'ясо Полісся» динаміки способом найменших квадратів. Проведемо вирівнювання динамічного ряду по рівнянню прямої лінії (лінійному тренду). Рівняння прямої лінії має вид:

$$\tilde{y}_t = a_0 + a_1 t$$

де \tilde{y}_t – вирівняні (теоретичні) рівні ряду динаміки; t – час, тобто порядкові номери періодів; a_0 і a_1 – параметри рівняння; a_0 – початок відліку; a_1 – коефіцієнт регресії чи пропорційності, що показує середній щорічний приріст (зниження).

Параметри рівняння a_0 і a_1 знайдемо з наступної системи простих рівнянь двома способами:

$$\begin{cases} \sum y = a_0 n + a_1 \sum t; \\ \sum yt = a_0 \sum t + a_1 \sum t^2. \end{cases}$$

Для рішення системи рівняння побудуємо допоміжну таблицю 3.3.

Таблиця 3.3

**Розрахунок даних для прогнозу витрат на інновації
ТОВ «М'ясо Полісся» за експоненціальним трендом**

Роки	Витрати на інновації (на оновлення основних засобів), тис. грн	Розрахунки			
		t	$Y \times t$	t^2	Вирівняне значення, тис. грн
2018	7887	1	7887	1	7576,8
2019	8458	2	16916	4	8734,5
2020	9356	3	28068	9	9892,2
2021	11711	4	46844	16	11049,9
2022	12049	5	60245	25	12207,6
Сума	19461	15	15996	55	19461,0
2023	21560	6	22430	58	23420
2024	23450	7	24789	59	31456

Джерело: власні дослідження.

$$\begin{cases} 49461,0 = 5 a_0 + 15 a_1 \\ 159960,0 = 15 a_0 + 55 a_1 \end{cases}$$

$$\begin{cases} 9892,20 = a_0 + 3 a_1 \\ 10664,00 = a_0 + 3,67 a_1 \end{cases}$$

$$771,800 = 0,667 a_1$$

$$a_1 = \frac{771,8000}{0,6667} = 1157,7000$$

$$a_0 = \frac{49461,00 - 15 * 1157,7000}{5} = 6419,1000$$

Рівняння регресії $U_t = 6419,1 + 1157,7 t$

Коефіцієнт регресії $a_1 = 1157,7$ показує, що в середньому витрати на технологічне оновлення щорічно зростали в середньому на 1157,7 тис. грн.

Зобразимо графічно вирівняний ряд динаміки, рис.3.5.

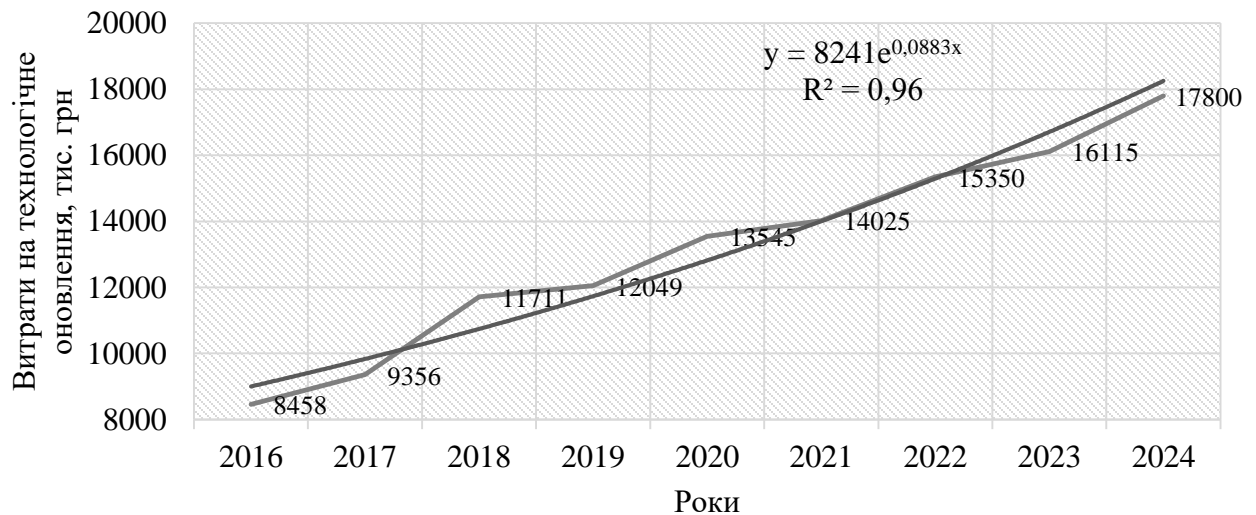

Рис. 3.5. Прогноз витрат на інновації (вкладення в сучасні основні засоби) в ТОВ «ВТФ «Мар'ян» на 2016-2024 роки

Підставляючи в отримане рівняння значення t (1, 2, 3, 4, 5) отримали вирівняні розрахункові дані. Використовуючи отримане рівняння лінійного тренду, розрахуємо очікуваний на перспективу (2023-24 рр.) досліджуваний показник. Для цього скористаємося прийомами екстраполяції рядів динаміки ($t=6,7$). Здійснене прогнозування ілюструє, що ТОВ «ВТФ «Мар'ян» в перспективі очікує зростання витрат на інновації в технологіях за 2017 рік – 13365,30 тис. грн, а 2018 р – 14523,00 тис. грн.

Розрахуємо резерв збільшення прибутку за рахунок збільшення об'єму витрат на інновації:

$$P(v) = PV \cdot \frac{I}{V}$$

де PV — потенційно можливе збільшення витрат на інновації, тис.грн.;

Π –прибуток від реалізації продукції, тис.грн.;

V –об'єм витрат на інновації, тис.грн.

$$\text{Отримаємо: } P(v)_{2017} = 13365,3 \cdot \frac{135335}{12049} = 150120 \text{ тис.грн.}$$

$$P(v)_{2018} = 14523 \cdot \frac{135335}{12049} = 163123 \text{ тис.грн.}$$

Таким чином, збільшивши витрати на інноваційне обладнання ТОВ «ВТФ «Мар'ян» збільшить свій прибуток до 2020 року році до 163123 тис. грн.

Отже, методи економіко-математичного моделювання застосовуються для побудови оперативних і стратегічних планів діяльності переробних підприємств. Це насамперед пов'язане з тим, що ці методи дають змогу вирішити питання, розробки альтернативних, інноваційних шляхів господарської діяльності підприємства, оптимізувати його структуру, наочно отримати результати від впровадження шляхів інноваційного розвитку ТОВ «ВТФ «Мар'ян», оптимізацією витрат виробництва та збуту продукції підприємства.

ВИСНОКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Світові економічні тренди демонструють об'єктивну необхідність забезпечення інноваційності розвитку ТОВ «ВТФ «Мар'ян» як основного стабілізатора його діяльності, забезпечення стійкого конкурентного та умов виживання у глобальному конкурентному середовищі. В умовах сьогодення інноваційний розвиток є єдиним шляхом вітчизняних підприємств до адаптації за умови прискореної євроінтеграції, відповідності європейським стандартам та запитам споживачів.

Історія діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «ВТФ «Мар'ян» розпочалась з серпня 2000 року. ТОВ «ВТФ «Мар'ян» створило в регіоні власну торговельну мережу з п'яти магазинів через які реалізує оптом: м'ясо яловичини українське; ковбасні вироби в широкому асортименті.

За даними підприємства виробництво кожного з видів продукції з кожним роком збільшується. Проте, виробництво ковбасних виробів займає значно більшу частку в загальному обсязі виробництва, ніж виробництво делікатесів. Зокрема, виробництво ковбаси «Баликової» у 2021 р. у порівнянні з 2019 р. збільшилось на 2,1%. Виробництво деяких видів продукції залишились майже незмінними, а саме: паштет «Печінковий» (зменшилось на 0,5% порівняно з 2019 роком, а якщо порівнювати 2019 і 2020, то не змінилось (у відсотковому співвідношенні), відповідно, в 2021 збільшилось виробництво порівняно з 2020 роком на 0,5%).

Реалізація продукції проводиться, як на території Житомира, Житомирської області так і по іншим містам України. Згідно приведених даних рівень забезпеченості суб'єкта господарювання виробничими ресурсами у 2021 році порівняно з 2019 роком зріс на 4,3%. Така ситуація обумовлена зростанням вартості оборотних засобів на – 44,4 %. Зменшення середньооблікової чисельності працівників на – 89 осіб, призвело до зростання фондоозброєності на – 6,1 %, і становить 69,7 тис. грн.

Фінансовим результатом підприємницької діяльності ТОВ «ВТФ «Мар'ян», за 2021 р. у порівнянні з 2019 р., є зростання доходу від реалізації продукції на 4636 тис. грн. та собівартості реалізованої продукції на 302 тис. грн. Зокрема, у ТОВ «ВТФ «Мар'ян» із року в рік спостерігається активізація впровадження інновацій у технологічних процесах та виготовлення нової продукції. Збільшення обсягів виробництва інноваційної продукції зумовлює зростанням обсягів її реалізації.

Відтак, 2016-2021 рр. частка інноваційної продукції ТОВ «ВТФ «Мар'ян» у загальній кількості продукції п підприємства у середньому за 2016-2021 рр. склала близько 46%. Обсяг капітальних інвестицій на одиницю доданої вартості має позитивну динаміку і підтверджує, що введення в дію нових виробничих потужностей дозволяє нарощувати обсяги виробництва необхідних продовольчих товарів та продуктів харчування з метою забезпечення продовольчої безпеки країни.

Вслід, вибраний напрям інновацій щодо виробництва м'ясної продукції у ТОВ «ВТФ «Мар'ян» є економічно доцільним. Підприємство здійснюючи інноваційну діяльність у перспективі збільшуватиме прибутки рівень рентабельності господарської діяльності.

Світові економічні тренди демонструють об'єктивну необхідність забезпечення стратегії інноваційного розвитку ТОВ «М'ясо Полісся» як передумови його виживання у глобальному конкурентному середовищі. За таких умов, до уваги беруться не лише технологічні чи продуктові інновації, що в свою силу є рушійними елементами при нестачі ресурсного забезпечення, а й організаційні, управлінські, мотиваційні, маркетингові і інші інновації.

Впровадження енергоощадної камери забезпечить За даними таблиці видно, що впровадження інноваційного проекту економічно вигідно та має ефект від впровадження. До прикладу, за скорочення періоду окупності до 4,1 роки, норма рентабельності зростатиме на 0,6 %, що є вигідним для підприємства. Це дозволить підприємству наростити вільні грошові ресурси для продовження його прибуткової діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адаменко О. А. Концептуальні засади інноваційного розвитку підприємств. Наукові праці Національного ун-ту харчових технологій. 2010. №35. С. 5–10
2. Грабчук, І., Бугайчук, В., & Аляб'єва, В. (2022). Стратегія інноваційного розвитку підприємства. Економіка та суспільство, (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-84>
3. Бугайчук В.В. Відродження виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК. 2014. № 3. С. 108-113.
4. Бугайчук В.В., Грабчук І.Ф. Біоекономіка та її роль у розвитку сучасного суспільства. Економіка АПК. 2018. № 5. С. 110-116.
5. Ватченко О. Б., Ватченко Б. С., Черевко О. Л. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посібник. Дніпро: Акцент ПП, 2017. 404 с.
6. Волобуєв Г. С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємства. Економічний вісник Донбасу. № 3(45). 2016. С. 213–217.
7. Волощук Ю. О., Волощук В. Р. Стан та перспективи інноваційного розвитку підприємств. Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. 2018. № 9. С. 84-89. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7283>
8. Ворона А. В. Інноваційна активність підприємств як перспектива розвитку національної економіки України. Ефективна економіка. 2020, №3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/157.pdf.
9. Гадецька, З., & Кузьмінський, В. (2021). Інноваційні методи та технології управління підприємством в умовах економіки мінімального контакту. *Економіка та суспільство*, (23). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-4>
10. Гуторов О. І., Ярута М. Ю, Сисоєва С. І. Економіка та організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. Харків: Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, 2019. 227 с.
11. Заблоцький Б. Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності : [навч. посібник]. Львів : Новий світ, 2007 322 с.
12. Закон України "Про інноваційну діяльність". 2010.

URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

13. Микитюк П. П., Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Скочиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник. Тернопіль: ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.

14. Писаренко Т.В., Кваша Т. К., Рожкова Л.В., Коваленко О.В. Інноваційна діяльність в Україні у 2019 році: науково-аналітична доповідь. К: УкрІНТЕІ, 2020. 45 с.

15. Подрез-Ряполова І.В. Регіональний інноваційний потенціал: шляхи стимулювання та перспективи розвитку. Регіональні інноваційні ініціативи: завдання та шляхи вирішення : зб. наук. пр. за матеріалами круглого столу, 5 квітня 2019 р. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2019. С. 92–96. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2019/05.04.19/05_04_2019-92-96.pdf

16. Пурій Г.М. Інформаційні системи і технології в управлінні діяльністю підприємства. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7127>

17. Рошка М. С. Методика визначення необхідності інновацій та їх глибини в діяльності торговельного підприємства. Вісник Запорізького національного університету 2010. №4(8)

18. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. Урядовий портал.

19. Федулова Л. І. Економічна сутність інноваційного розвитку підприємств. URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/148809/72-74.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

20. Чуйко, М., & Чуйко, А. (2021). Інноваційні підходи до розробки та виведення на ринок борошняних виробів функціонального призначення. *Економіка та суспільство*, (23). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-5>

21. Шендерівська, Л. П. Напрями розвитку інноваційного потенціалу підприємств. *Економічний простір : збірник наукових праць*. 2021. №166. С. 74-80.

ДОДАТКИ

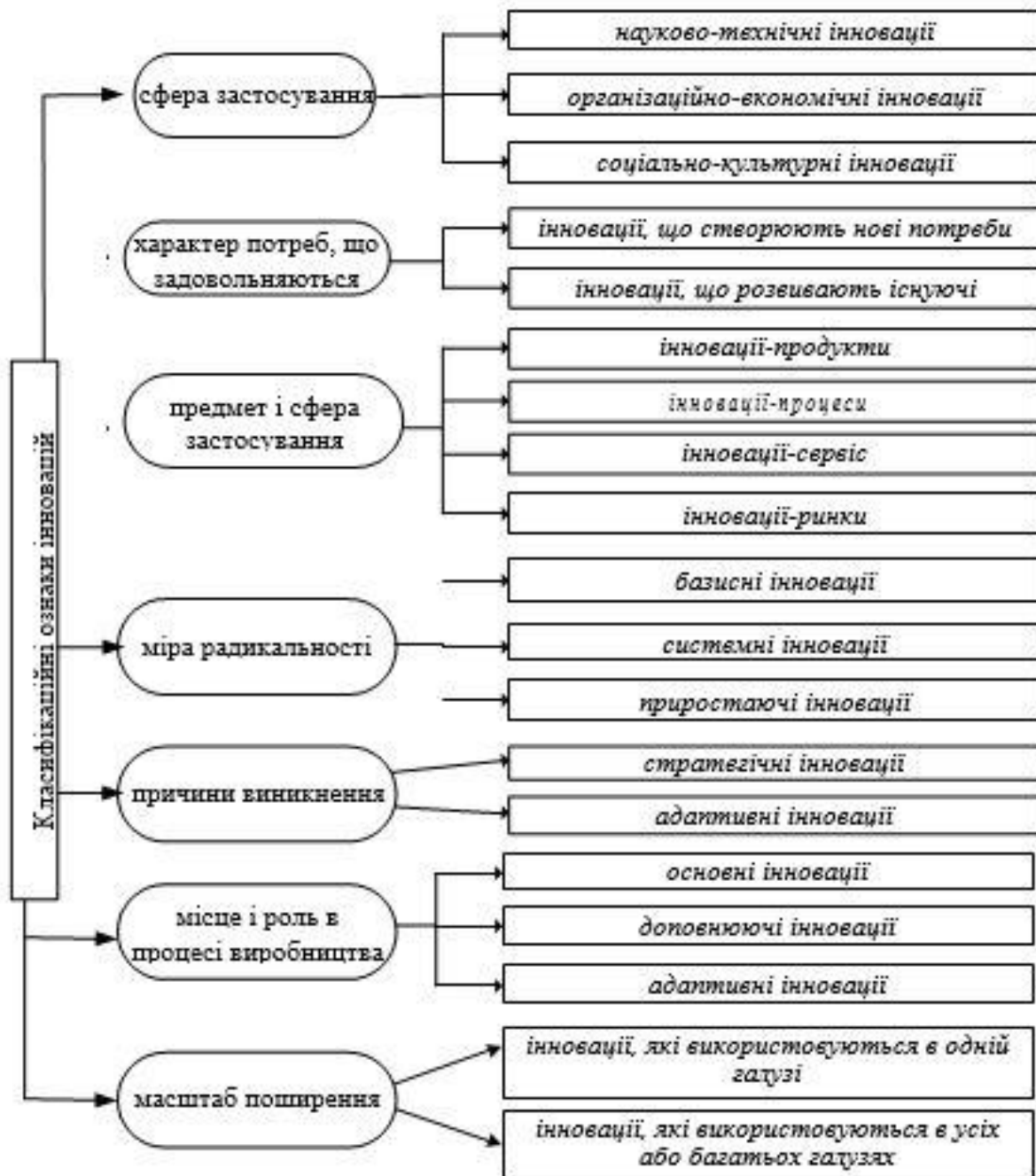

Рис. 1. Класифікаційні ознаки інновацій

Джерело: узагальнено автором.

Поняття дефініції «інноваційний розвиток підприємства»

Автори	Інноваційний розвиток підприємства - це	Відмітні характеристики дефініції
О. Адаменко	діяльність підприємства, що спирається на постійний пошук нових методів та засобів задоволення споживацьких потреб та підвищення ефективності господарювання; розвиток, що передбачає розширення меж інноваційної діяльності та впровадження інновацій в усі сфери діяльності підприємства;	Нові методи і засоби задоволення потреб споживачів, підвищення ефективності; впровадження інновацій у різні сфери діяльності
І. Борисова	створення на фондовому ринку привабливості з точки зору дохідності інвестиційного ризику, тобто підвищення вартості бізнесу шляхом управління інноваціями;	Дохідність Інвестиційного ризику; вартість бізнесу
Х. Гумба	не тільки основний інноваційний процес, але і розвиток системи факторів та умов, необхідних для його здійснення, тобто інноваційного потенціалу;	Інноваційний процес; інноваційний потенціал
Н. Заглумша	сукупність відносин, що виникають у ході цілеспрямованого підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності організації на основі інновацій;	Сукупність відносин; підвищення ефективності та конкурентоспроможності через інновації
С. Ілляшенко	процес господарювання, що спирається на безупинному пошуку і використанні нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємств у мінливих умовах зовнішнього середовища у рамках обраної.	Процес господарювання; реалізація потенціалу; модифікація діяльності; ринки збуту
С. Поляков, І. Степнов, І. Федулова Ю. Погорелов	такий розвиток підприємства, де джерелом розвитку є інновації	Розвиток за рахунок інновацій

Джерело: узагальнено автором на основі [2, 19, 49].

Додаток 3.

Ключові принципи ефективної діяльності інноваційних підприємств	
→ Інновації як дисципліна	→ Ставлення до інновації як до дисципліни на практиці передбачає, що працівники підприємства розуміють, як генерувати ідеї і визначати ті з них, які відповідають цілям підприємства, як відстоювати і просувати свої ідеї, знаходити ресурси, долати перешкоди і створювати коаліції на підтримку цих ідей.
→ Інновації розглядаються всебічно	→ Інновація не може бути обмежена одним відділом або елітарною групою. Її також можна доручити групі, яка розташовується далеко від головного підприємства й ізольована від бюрократії компанії. Інновація повинна охоплювати всю діяльність підприємства: нові продукти, послуги, процеси, стратегії, бізнес-моделі, канали збуту.
→ Інновація передбачає організований, систематичний пошук нових можливостей	→ Підприємства, які розглядають інновацію як спосіб забезпечення зростання, впроваджують у себе системи і методи, що допомагають їм на початковому етапі інноваційного процесу знаходити нові майбутні можливості.
→ До інновацій залучаються всі працівники підприємства	→ Більшість підприємств не застосовують жодних методів стимулювання або культивування плідних ідей своїх працівників, крім розгляду пропозицій щодо економії витрат.
→ Інновація орієнтується на споживача	→ Підприємства – прихильники інновацій націлені на інтереси і потреби споживачів своєї продукції. Це означає, що необхідно заохочувати клієнта до висловлювання своєї думки і враховувати її при розробці та реалізації нових концепцій, які, врешті-решт, забезпечать зростання.

Рис. 2. Ключові принципи ефективної діяльності інноваційних підприємств

Джерело: узагальнено автором.

Додаток 4.

Таблиця 2

Склад і структура асортименту продукції ТОВ «ВТФ «Мар'ян»

Вид продукції	2019 р.		2020 р.		2021 р.		У середньому за 3 роки	
	тис,грн	%	тис,грн	%	тис,грн	%	тис,грн	%
1. Ковбаса «Баликова»	2017,43	19,4	2891,43	18,2	3488,37	17,3	2797,41	16,27
2.Ковбаса «Дрогобицька»	1956,52	12,6	2811,99	17,7	2097,05	10,4	2288,52	13,31
3.Ковбаса «Рублена»	1242,24	8	1684,02	10,6	1330,82	6,6	1419,03	8,25
4.Сердельки с сиром	1055,9	6,8	953,22	6	1149,34	5,7	1052,82	6,12
5.Сосиски «Лікарські»	2049,69	13,2	1636,36	10,3	2399,51	11,9	2028,52	11,80
6.Сосиски «Три поросся»	1319,88	8,5	1159,75	7,3	1976,07	9,8	1485,23	8,7
7.Грудинка «Пряна»	1195,65	7,7	1016,76	6,4	1633,28	8,1	1281,90	7,5
8.Ковбаса «Дитяча»	1785,72	11,5	1429,83	9	2056,72	10,2	1757,42	10,2
9.Балик «Європейський»	1133,54	7,3	1509,26	9,5	3125,42	15,5	1922,74	11,18
10.Паштет «Печінковий»	776,4	5	794,35	5	907,38	5	826,04	6,67
Разом	15528	100	15887	100	20214	100	17193,00	100,0

Джерело: розраховано за звітністю ТОВ «ВТФ «Мар'ян» .

Додаток 5.

Таблиця 3

Рівень забезпеченості ТОВ «ВТФ «Мар'ян» виробничими ресурсами

Показники	Одиниці виміру	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р у % до 2019 р.
Загальна вартість майна	тис.грн.	24656	24911	25716	104,3
Середня вартість оборотних засобів	тис.грн	5121	6255	7396	144,4
Робочий капітал	тис.грн.	904	1711	2341	у 3 рази
Середньооблікова чисельність працівників	осіб.	296	285	263	89,0
Середня вартість основних засобів	тис.грн.	19442	18656	18320	94,2
Коефіцієнт зносу основних засобів	-	0,29	0,27	0,33	-
Фондоозброєність	тис.грн.	65,7	65,4	69,7	106,1

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «ВТФ «Мар'ян» .

Додаток 6.

Таблиця 4

Забезпеченість та ефективність використання виробничих фондів в ТОВ «ВТФ «Мар'ян»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. до 2019р, тис. грн
Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн..	927	1095,5	1425,5	498,5
Фондоозброєність (на 1 середньорічного працівника), тис. грн..	3,16	3,21	4,84	1,68
Фондовіддача, грн..	16,75	14,50	14,14	-2,61
Фондоємність, грн..	0,05	0,06	0,07	0,02
Середньорічна вартість оборотних засобів, тис. грн..	929	1097,5	1427	498
Коефіцієнт обороту оборотних засобів	1,22	0,79	0,37	-0,85
Тривалість 1 обороту оборотних засобів, днів	0,81(299)	1,2(438)	2,7(985)	1,89(686)
Припадає оборотних засобів на 1 грн. основних фондів, грн..	3,1	2,5	1,4	-1,6
Норма прибутку, %	1,88	10,21	7,93	6,05

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «ВТФ «Мар'ян».

Додаток 7.

Таблиця 5

Ефективність використання персоналу у ТОВ «ВТФ «Мар'ян»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. до 2019р, тис. грн
Середньорічна чисельність працівників, чол.	296	285	263	-33
Відпрацьовано за рік 1 працівником, годин	1848	1904	1928	-80
Відпрацьовано за рік 1 працівником, днів	231	238	241	10
Коефіцієнт використання трудових ресурсів	0,91	1,18	1,41	0,5
Отримано чистого доходу на 1 середньорічного працівника, грн.	52,45	55,74	76,66	20,21
-по підприємству	52,45	55,74	76,66	20,21
Отримано чистого доходу на 1 люд.- год., грн.	8,40	8,34	10,45	2,05

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «ВТФ «Мар'ян».

Додаток 8.

Таблиця 6

Ефективність господарської діяльності в ТОВ «ВТФ «Мар'ян»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. до 2019р, тис. грн
Чистий дохід, всього тис. грн.	15528	15887	20164	4635
1 середньорічного працівника, грн.	52,45	55,74	76,66	20,21
Отримано валового доходу, всього тис. грн.	18633	15887	20164	1531
1 середньорічного працівника, грн.	62,94	55,74	76,66	13,72
Отримано прибутку (+), збитку (-), всього тис. грн.	6516	7815	10539	4023
1 середньорічного працівника, грн.	22,01	27,42	40,07	18,06
Середньорічна оплата праці 1 працівника, грн	2,85	3,36	3,65	0,8
Норма прибутку, %	11,88	10,21	17,93	6,05
Рівень рентабельності, %	32,3	46,8	59,4	34,1

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «ВТФ «Мар'ян».

Додаток 9.

Таблиця 7

Показники рентабельності капіталу ТОВ «ВТФ «Мар'ян»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2021 р. до 2019р, тис. грн
				(+/-)
Коефіцієнт покриття активів	7,1	6,0	6,4	-0,7
Коефіцієнт окупності активів	0,1	0,2	0,3	0,2
Коефіцієнт покриття власного капіталу	3,4	2,9	2,6	-0,8
Коефіцієнт окупності власного капіталу	0,3	0,3	0,3	-
Загальна рентабельність, %	1,6	2,0	1,8	0,2

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності ТОВ «ВТФ «Мар'ян».